Písmo Slavoboje Tusara

Typeface by Slavoboj Tusar

Knižní písmo Slavoboje Tusara je výslednicí jeho šestileté práce. V roce 1920 navrhl plakátové písmo pro knihtiskárnu ›Melantrich‹, která je dala vyřezati do dřeva a tiskne dosud z tohoto písma velmi působivé plakáty. O rok později navrhl knižní písmo a vyřezal je do dřeva ve velikosti 72 bodů, od kterého nechal si zhotoviti otisky a z těchto sestavoval slova a z těchto plochy; tak kontroloval vzájemnou působivost jednotlivých písmen ve všech možných kombinacích, aby docílil jednolitosti v rozložení světla a stínu, neboť i dobře nakreslené písmeno, přijde-li vždy v jiný shluk liter, působí vždy jiným dojmem a tu je třeba vyrovnávati a podříditi svoji fantasii účelu práce a požadavkům pracovní techniky. Zde nejvíce konstruoval, vyrovnával a zjednodušoval jednotlivé písmeny, ubíraje jim na vtíravé dekorativnosti a nápadnosti. Začátkem r. 1924 bylo již připraveno k vyrytí, ale změnou patek u celého písma začalo se na něm pracovati až v měsíci srpnu. Po prvních zkouškách bylo však upuštěno od dekorativních patek a provedeno podle prvního návrhu ve velikosti 24 bodů, ale ani toto písmo nebylo dokončeno; po několika zkouškách bylo znovu překresleno a odlito ve velikosti 36 bodů, z něhož byla vysázena Weinerova causerie Ulice-boulevard pro pařížskou výstavu. Po vytisknutí této publikace bylo celé rozlito a po nabytí nových zkušeností překonstruováno a nakresleno pro sazbu knih. Některé písmeny byly tu rozšířeny, versálky nepatrně zesíleny. Šířka jednotlivých liter, i umístění na kuželce vypočteno a stanoven přesný sklon některých liter k optickému vyrovnání světla v sazbě. Akcenty vycházejí tu z kresby písma a slučují se s tímto v logický celek. Toto bylo pak vyryto ve velikosti 48 bodů a po vyzkoušení a malých změnách fotograficky zmenšeno ve velikostech

6, 8, 10, 12, 14, 16, 20 a 24 bodů

a předáno k vyrytí v 10 a 12 bodech

rycím strojem.

Písmo je dnes úplně hotovo

a jeho otevřený a poměrně široký obraz

napomáhá jeho veliké čitelnosti

a plně odpovídá českému

karakteru.

M. K.

Průmyslová tiskárna v Praze předkládá tuto ukázku vysázenou ze dvou stupňů tohoto nového knižního písma k sazbě knih bibliofilských, jichž úpravě, řádné řemeslné sazbě a vzornému tisku na dobré papíry věnuje největší péči.

st

Czech revival reflected.

In autumn 2016 it gets “Pro” features.

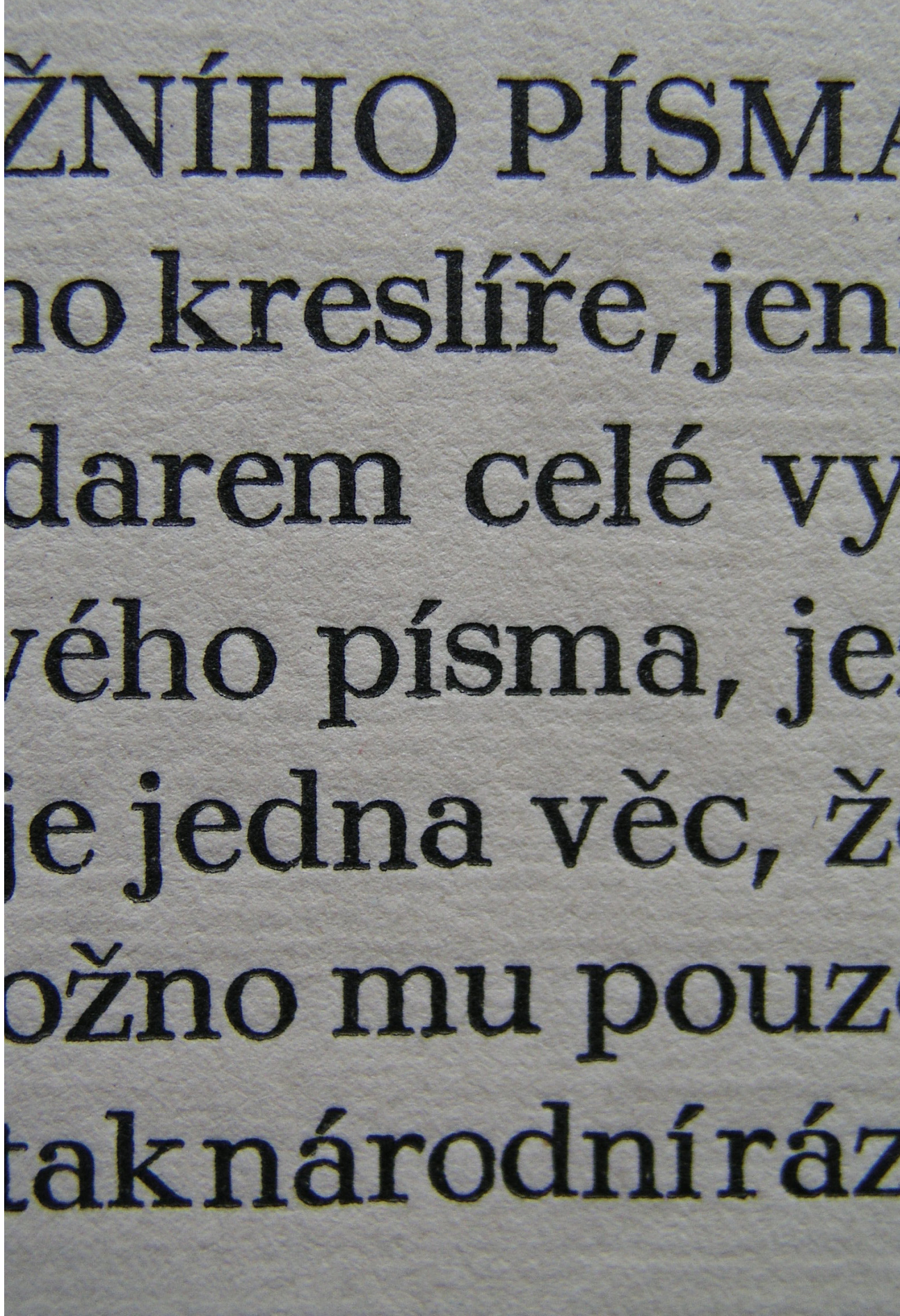

Písmo Slavoboje Tusara je jedním z výjimečných inspiračních zdrojů nejen kvůli svému originálnímu grafickému účinku, ale i kvůli příběhu svého tvůrce, který dává nahlédnout do zákulisí života jednoho z moderních českých grafických designerů.

Malíř a grafik Slavoboj Tusar, bratr prvorepublikového ministerského předsedy, byl výjimečným typografem a grafickým designerem ve dvacátých a třicátých letech 20. století. Živě se zajímal o aktuální dění v začínající masové reklamě, kterou vnímá jako „vlny dravého proudění života“. Své zkušenosti pak uplatňuje v plakátové tvorbě a pravidelně publikuje stati o reklamě; píše pěkně třeba o vynášení nové krásy ze rmutu dnešní bezradnosti a její rozdávání všem, o tom, že reklamě musí předcházet kvalitní výroba, o takové reklamě, jež má patřit k bohatým zdrojům hromadné mluvy budoucnosti. Tusar, levicový intelektuál a druhý manžel Marie Majerové, chodil pravidelně do kavárny Louvre, kde popíjel s Františkem Kyselou, V. H. Brunnerem, i Josefem Horou. Začátkem dvacátých let sem chodil i Franz Kafka s novinářem a anarchistou Michalem Marešem, jemuž kamarád Tusar mnohem později, v roce 1940 namontoval do rádia „čerčilku“ – podporu Němci zakázaných krátkých vln, kterou zhotovil z ohnuté vidličky. Takových radioamatérských výkonů provedl Tusar za okupace desítky, a za každý jednotlivý mohl dostat trest smrti.

Na výstavě dekorativních umění v Paříži v roce 1925 byla představena písma Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara a Karla Svolinského. Tusarovým písmem, tedy jeho první, třícicerovou versí, byla vytištěna Weinerova kniha „Ulice-Boulevard“. Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila Průmyslová tiskárna v Praze. Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. Měkké, demokratické tvarosloví, vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie, trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak podkovovitě stočené jitrničky minusek „v“ s jednostrannými špejlemi se rytmicky střídají se žloutkovými věnečky jednobříškového „a“ a vinnou klobásou „s“, a vhodně tak doplňují svačinu některého továrníka, který se loyálně plácá do kolen při každém užbleptnutí přitroublého krále komiků. Idylická úchylnost této abecedy však dostává i v tučných verzích poněkud znepokojivý ráz, použitelný i v současném designu plném retro stylů. Tato Tusarova originelní abeceda snad tvoří most mezi třicátými lety a současnou typografií.

Písma Preissigovo, Svolinského i Tusarovo prošla podobným vývojem se stejnými dětskými chorobami: Tou první chorobou byla snaha o český národní ráz v písmu, nejhorlivěji hájená Methodem Kalábem, ředitelem Průmyslové tiskárny a de facto producentem písem Tusara i Svolinského. V průvodním slově k Tusarově vzorníku již ve druhé větě Kaláb píše, že *„…se každý národ vždy znova snaží, aby v původním písmě vyjádřil svůj charakter.“* A uzavírá: *„…z jeho otevřeného a širokého obrazu jest patrna jeho dokonalá čitelnost i jeho krásný český charakter.“* Tusar byl jistě dobrým a statečným vlastencem, ale v případě grafické inspirace je patrnější vliv speciálky prof. Brömseho v Mnichově, kde pobýval v letech 1910-12 a studijní cesty po Francii, Německu, Švýcarsku a Spojených státech.

Druhým sporným aspektem všech tří písem byl nedostatečný dobový charakter: Preissig realisoval vlastně staré kresby a jeho antikva se vyjímá lépe v kontextu let desátých, Tusar (až na některé detaily) vytvořil písmo konvenční, a Svolinský předvedl krásnou harmonii ilustrace a typografie svým Májem, ale jeho písmo je jednoúčelové, vytvořené úmyslně pro jedinou knihu. Hladem po domácí písmařské produkci trpěli jen bibliofilové a bohatí sběratelé; nikdo jiný v té době původní písma nepotřeboval – pojem firemní identity a s tím související otázku corporate fontu řešily tehdy jen londýnské Timesy. Písma výjimečná se nedostala do každodenního života, čímž zdegenerovala jako každý design bez publika. Třícicerové písmo Tusarovo bylo po vytištění Weinerovy kihy nenávratně rozlito kvůli rozmaru perversních sběratelů: nikdo další už nesmí mít nic vytištěno tímto typem. Každá krabice od cikorky, každá pivovarská cedule byla stokrát aktuálnější než tehdejší české písmo. I v tomto bodě však abeceda Tusarova předstihuje své dva sourozence: je posléze úspěšně vydána v textových velikostech a začínají se jí sázet knihy. Je ze všech tří také nejpoužitelnější, protože nejskromnější ve výraze.

Klasifikačně vzato patří Tusarovo písmo do skupiny klasicistních antikv se svislou osou stínu. Stylové prvky Art – deco jsou uplatňovány vždy nenásilně: tam, kde byla volba mezi konvenčním a moderním tvarem, jakoby se Tusar moudře přiklonil ke konvenčnímu. Zkoušeli jsme obloučk aplikovat na diagonály versálek a výsledek byl směšný a laciný. Tusar jistě pečlivě zvažoval poměr mezi slohotvornou výjimečností a služebnou čitelností. Vysoká střední výška minusek odpovídá dobové tendenci jen částečně: vzpomeňme pokusy s extrémně nízkými minuskami u Kocha či úplnou negaci rozdílu mezi minuskami a versálkami u Cassandra či Bayera. Zdá se, že Tusar experimentoval spíše ve své bujaré reklamní tvorbě, zatímco ke knižnímu písmo přistupoval velmi odpovědně až konservativně.

AUW

Roku 1926 Tusar písmo překresluje pro sázecí stroje a firma Lanston-Monotype Co. jej vydává v 10 a 12 bodové velikosti, a právě z této verse čerpá naše transkripce. Písmo bylo od počátku zamýšleno jako bibliofilské, pro úzký okruh labužníků. Tomu odpovídá i naše škála tučností – jednotlivé řezy jsou jemně odstupňované, abychom ukojili mlsné pedanty zvažující každý nepatrný detail sazby. Tučné řezy jsou zesilovány jen ve stínech na způsob Falstaffu. Kursivy vznikly synthesou stylových prvků druhé verse a kresba malých kapitálek byla již jen otázkou technického výpočtu.

Přizpůsobení dnešním DTP požadavkům vedlo k některým úpravám: u číslic potlačena nakloněná osa stínu, která by dezintegrovala celou abecedu, minuska f *poněkud rozšířena. Celkově jest zdůrazněn prostý a robustní charakter abecedy. Písmo je překvapivě všestranné: v textu použijeme základní řez s diagonálami, v titulcích a na obálce ten obloučkový. Pro svůj folklórně-etnický ilustrativní charakter je mimořádně vhodné k sazbě textů národních písní, diplomů za zásluhy o vlast, ale i knih o lidových řemeslech, krojích a tradicích. Vhodné je i pro dětskou literaturu.*

Tusar & *Italic:* text settings @ 8, 10, 12, 18, 24 pts.

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícíceru *Průmyslová tiskárna v Praze.*** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. ***Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie,*** trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak podkovovitě stočené jitrničky minusek „v“ s jednostrannými špejlemi se rytmicky střídají se žloutkovými věnečky jednobříškového „a“ a vinnou klobásou „s“, a vhodně tak doplňují svačinu některého továrníka, který se loyálně plácá do kolen při každém užbleptnutí přitroublého krále komiků. Idylická úchylnost této abecedy však dostává i v tučných verzích poněkud znepokojivý

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícíceru *Průmyslová tiskárna v Praze.*** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným pís-

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícíceru *Průmyslová tiskárna v Praze.*** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. ***Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie,*** trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak podkovovitě sto-

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce**

Tusar Regular

Latin Upper and lower case + Small Caps:

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

aɑbcdefgghijklmnopqrsßſtuvwxyz

& ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

Figures, Fractions, Punctuation, Currencies, Etc.

0123456789 0123456789

0123456789 0123456789 ¼½¾

^~•+±<=>|¦×÷−∂∏∑√∞∫≈≠≤≥◊¬ª°€$¢£

¥ƒ#¤%‰ _—–-‘“‘“«‹›»„,„”’‚,.:;…?¿!¡()[]{}/ *

§†‡©℗®™←→↑↓↖↗↙↘@•¶

Ligatures:

ff fi fj fk fl ffi ffk ffl Th ſp ſt ct

Diacritics:

ÁĂÂÄÀĀĄÅÃÁĂÂÄÀĀĄÅÃĆČĈĊÇĐĎÉĚĚ

ÊËĖÈĒĘÉĚĚÊËĖÈĒĘĞĜĢĠĤĦÍĬÎÏİÌĪĮĨĴĶĹ

ĽĻŁŃŇŅÑÓŎÔÖÒŐŌÕŔŘŖŘŘŖŚŠŞŜŞŤŢ

ÚŬÛÜÙŰŪŲŮŨŴÝŶŸÝŶŸŹŽŻŹŽŻÆØáăâä

àāąåãáăâäàāąåãçćčĉċđďéěěêëėèēęǵğĝǵ

ġǵğĝǵġĥħíĭîïìīįĩĵķĺľłńňņñóŏôöòőōõŕřŗś

šşŝṣťúŭûüùűūụůũŵŵýŷÿýŷÿźžżæœŋðœ

øÁÀÂÄÀĀĄÅÃÇĆČĈĊĐĎÉĚĚÊËĖÈĒĘǴĞĜĢĠĤĦÍĬÎÏ

ÌĪĮĨĴĶĹĽĻŁŃŇŅÑÓŎÔÖÒŐŌÕŔŘŖŚŠŞŜŞŤŢÚŬÛÜ

ÙŰŪŲŮŨŴÝŶŸŹŽŻ

Tusar Text & *Italic:* text settings @ 8, 10, 12, 18, 24 pts.

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícíceru *Průmyslová tiskárna v Praze.*** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. ***Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie,*** trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak podkovovitě stočené jitrničky minusek „v“ s jednostrannými špejlemi se rytmicky střídají se žloutkovými věnečky jednobříškového „a“ a vinnou klobásou „s“, a vhodně tak doplňují svačinu některého továrníka, který se loyálně plácá do kolen při každém užbleptnutí přitroublého krále komiků. Idylická úchylnost této abecedy však dostává i v tučných

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícíceru *Průmyslová tiskárna v Praze.*** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. ***Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie,*** trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak pod-

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícíceru *Průmyslová tiskárna v Praze.*** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným pís-

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Uli-*

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce**

Tusar Regular

Latin Upper and lower case + Small Caps:

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

aɑbcdefggghijklmnopqrsßſtuvwxyz

& ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

Figures, Fractions, Punctuation, Currencies, Etc.

0123456789 0123456789

0123456789 0123456789 ¼½¾

^~•+±<=>|¦×÷−∂∏∑√∞∫≈≠≤≥◊¬ª°€$¢£

¥ƒ#¤%‰ _—–-‘“‚„«‹›»,„”’‘,.:;…?¿!¡()[]{}/ *

§†‡©℗®™←→↑↓↖↗↙↘@•¶

Ligatures:

ff fi fj fk fl ffi ffk ffl Th ſp ſt ct

Diacritics:

ÁĂÂÄÀĀĄÅÃÁĂÂÄÀĀĄÅÃĆČĈĊÇĐĎÉĚĚ

ÊËĖÈĒĘÉĚĚÊËĖÈĒĘĞĜĢĠĤĦÍĬÎÏİÌĪĮĨĴĶĹ

ĽĻŁŃŇŅÑÓŎÔÖÒŌŌÕŔŘŖŘŘŖŚŠŞŜŞŢŤ

ÚŬÛÜÙŪŲŮŨŴÝŶŸÝŶŸŹŽŻŹŽŻÆØáăâ

äàāąåãáăâäàāąåãçćčĉċđďéěěêëėèēęǵğĝǵ

ġǵğĝǵġĥħíĭîïìīiĩĵķĺľłńňňñóŏôöòōõŕřŗś

šşŝṣťúŭûüùūuůũŵŵýŷÿýŷÿźžżææŋðœ

øÁÀÂÄÀĀĄÅÃÇĆČĈĊĐĎÉĚĚÊËĖÈĒĘǵĞĜĢĠĤĦÍĬÎÏ

ÌĪĮĨĴĶĹĽĻŁŃŇŅÑÓŎÔÖÒŌŌÕŔŘŖŚŠŞŜŞŢŤÚŬÛÜ

ÙŪŲŮŨŴÝŶŸŹŽŻ

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícicerу *Průmyslová tiskárna v Praze*.** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. ***Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie,*** trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak podkovovitě stočené jitrničky minusek „v“ s jednostrannými špejlemi se rytmicky střídají se žloutkovými věnečky jednobříškového „a“ a vinnou klobásou „s“, a vhodně tak doplňují svačinu některého továrníka, který se loyálně plácá do kolen při každém užbleptnutí přitroublého krále komiků. Idylická úchylnost této abecedy však dostává

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce 1921, vyrobila v třícicerу *Průmyslová tiskárna v Praze*.** Kruh a čtverec jsou principielními geometrickými tvary tohoto písma. **Měkké, demokratické tvarosloví,** vyvolané prudkým odporem k lomeným písmům, jest i osmdesát let po vydání hlavní inspirační silou Tusarova písma. ***Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie,*** trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra, a tak podko-

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-*

Na výstavě **dekorativních umění** v Paříži v roce 1925 byla představena písma *Vojtěcha Preissiga, Slavoboje Tusara* a *Karla Svolinského*. Tusarovým písmem, tedy jeho první, **třícicerovou versí,** byla vytištěna Weinerova kniha *„Ulice-Boulevard“*. **Písmo pro tuto knihu, původně navrženo již v roce**

Tábor
bohémská krčma
Brömse
Slavnostní večer
Sokolů
Průmyslová tiskárna
výsledky bádání

Regulerní přestávky na svačinu

Tusar Font Map:

Regular	*Italic*	**Bold**	***Bold Italic***
Text	*TextItalic*	**Heavy**	***Heavy Italic***

Storm Type Foundry 2004 – 2025